

KUNSTSENTRENE I NORGE

Til:

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Avsender:

Landsforeningen Kunstsentrene i Norge - KiN

Dato:

Oslo 23. april 2015

Deres referanse: 15/424

Innspill til rapport: Kunstens autonomi og kunstens økonomi

Introduksjon

Kunstsentrene ble etablert på 1970- og 80-tallet. De driftes av billedkunstneres og kunsthåndverkernes distriktsorganisasjoner, og danner et landsdekkende nettverk på til sammen 15 sentre. Sentrene fungerer som distriktenes kompetansesenter innen samtidskunst og er sentrale visningsarenaer for billedkunst i regionene.

Landsforeningen Kunstsentrene i Norge ble etablert i 2010, med et formål om å styrke og synliggjøre kunstsentrenes posisjon i samfunnet gjennom kompetanse- og nettverksbygging. Vår hovedoppgave er å representere de regionale kunstsentrene på den nasjonale arenaen.

Kunstsentrene i Norge er takknemlige overfor Kulturdepartementet for en solid og innholdsrik rapport, som tar opp flere av samtidens viktige temaer innen norsk kulturpolitikk. Vi stiller oss positive til flere av rapportens anbefalinger og vil i dette innspillet fokusere på rapportens konstruktive forslag. Vi er særlig glade for at de regionale kunstsentrene trekkes frem i rapporten og får den anerkjennelse vi mener de er berettiget. Kunstsentrene i Norge deler rapportens tilråding som sier at "De regionale kunstsentrene bør kunne spille en sterkere rolle enn de gjør i dag" (4.3.2), og vi mener at noen av de konkrete anbefalingene i rapporten åpner for det.

Statens utstillingsstipend

Allerede i *Meld. St 10* (2011-2012) ble det foreslått at forvaltningen av Statens utstillingsstipend burde legges til de regionale kunstsentrene og administreres av Landsforeningen Kunstsentrene i Norge, en organisasjon opprettet med midler fra Kulturdepartementet på bakgrunn av forslaget om å forvalte Statens utstillingsstipend. Kulturrådet, som administrerer stipendet per i dag, har utredet hvordan dette kan implementeres – og da effektivisere håndteringen av stipendet. KiN mener at dette vil bidra til å styrke synligheten for Statens utstillingsstipend og løfte frem det kulturpolitiske formålet, nemlig å styrke kunstneres muligheter til å stille ut i regionene. Dette er et av de viktigste konkrete tiltakene (7.7 og 14.8.2) som kommer frem av kunstnerøkonomirapporten. Vi håper Kulturdepartementet følger opp dette og overfører forvaltningen av Statens utstillingsstipend til Kunstsentrene i Norge.

Merverdiavgift

De aller fleste kunstsentrene driver salg av kunst og kunsthåndverk i egen butikk, i tillegg til direkte salg fra utstillinger. Til tross for at kunstsalg på vegne av kunstneren i utgangspunkt er utenfor merverdiområdet, får vi stadig bekymringsmeldinger fra våre medlemmer om usikkerhet rundt lovverket. Det er derfor behov for tydeligere regler og direktiv som tar hensyn til forskjellen mellom allmenntilgjengelige organisasjoner som driver med kunstsalg og rent kommersielle aktører.

I rapporten nevnes flere ulike forslag, blant annet at det bør innføres et fritak fra beregning av merverdi for kunstsektoren. Et annet forslag er at det innføres et frivillig merverdiregister med lav sats, slik at de med høy produksjonskostnad (kunstnere) kan bli avdragsberettiget, mens andre kan la være å registrere seg (f.eks. kunstsentre). Kunstsentrene i Norge støtter begge disse forslagene, men ser at det sistnevnte har størst fleksibilitet og samfunnsøkonomisk nytte.

Kunstpolitikk

”Kommuner og fylkeskommuner må ansvarliggjøres for å løfte kunstpolitikken til et eget felt innen politikken, da også regionalt for å bidra til en felles offentlig satsing.” (14.10).

I rapporten foreslås det at det opprettes en spesiell instans for kunst- og kunstnerpolitikk med et klart kunstpolitisk mandat, enten som et eget organ eller under Norsk kulturråd (15.3). Dette synes Kunstsentrene i Norge er en interessant idé, men fra vårt perspektiv er mangelen på en helhetlig og langsiktig kunstpolitikk regionalt et større et problem. I tillegg mener vi at kommuner og fylkeskommuner i større grad må benytte seg av lokal og regional kompetanse innen kunstfeltet, som bl.a. kunstsentrene representerer. Å sikre et kunst- og kulturtilbud i sin region er et samfunnsoppdrag på linje med utdanning, helse og infrastruktur.

Kunstnerøkonomi og kunst som næring

Prinsippet om at utført arbeid skal honoreres er grunnleggende for alle sektorer i samfunnet. Likevel viser rapporten at inntektene for kunstnerisk arbeid ikke bare er svært lave i forhold til gjennomsnittet på det nasjonale lønnsnivået, men at inntektene også har minket over tid. Prøveordningen med kunstnerhonorarer er en god satsing som må videreføres. KiN ser frem til en evaluering av tiltaket som kan vise til hva som kan tilpasses og forbedres. Vi ønsker også at de regionale arenaene tas med i vurderingen ved en eventuell videreføring av honorarordningen.

Næringsaspektet ved kunstnerisk virksomhet trekkes frem i flere av rapportens kapitler. En stor andel kunstnere er næringsdrivende, og rapporten legger frem flere forslag til hvordan kunstneres foretaksvirksomhet kan gjøres enklere. Dette ser vi positivt på med tanke på at skattereglene ikke alltid er tilpasset kreative virksomheter, noe som gjør at mange kunstnere/kreative næringsdrivende bruker for mye av sin arbeidstid på administrasjon.

Insentiver for å styrke formidling av kunst

For at kunstnere skal ha mulighet til å produsere, er det viktig at det finnes gode formidlingsinstitusjoner for kunst. Profesjonelle gallerier, kunstforeninger og kunstsentre har viktige oppgaver med å formidle kunstverker til offentligheten gjennom salg, da særlig i regioner hvor det er få private eller kunstnerstyrte visningssteder. Nesten alle kunstsentrene har egen kunstbutikk og en lang tradisjon med å formidle kunstsalg på vegne av kunstnerne i regionene. Men til tross for økt publikumsinteresse for kunst i de siste årene, opplever kunstsentrene i Norge mindre salg av kunst til allmennheten. Her etterlyser vi en nasjonal strategi for å stimulere det profesjonelle kunstmarkedet i distriktene som også innebærer kunst i det offentlige rom. I rapporten foreslås det at ”Kunstsentrene bør styrkes som koordinerende ledd mellom næringsliv, kommuner og fylkeskommuner” (14.10). Dette tror vi er særlig relevant for kunst i offentlige rom, satsinger på kunstnerisk entreprenørskap og tiltak som fremmer samarbeid mellom det private og offentlige.

Rapporten åpner for muligheten med skatteinsentiver som vil øke og stimulere anskaffelser av kunst til næringsvirksomheter (9.3.5.1). Hvis bedrifter kan få avdrag for kunstinnkjøp vil det styrke kunstnernes muligheter til inntekter og bidra til å styrke økonomien også for formidlingsinstitusjonen. Dette er et svært godt forslag som Kunstsentrene i Norge håper vil gjennomføres.

Med vennlig hilsen

Kunstsentrene i Norge, ved Joakim Borda-Pedreira (daglig leder).